

I. Kindras PhD, Senior Lecturer
National Academy of Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

PSYCHOLOGICAL, PSYCHOLINGUISTIC AND LINGUISTIC GROUNDS OF TEACHING FUTURE PHILOLOGISTS OF ORAL TURKISH MONOLOGICAL STATEMENTS

The article investigates the psychological, linguistic and psycholinguistic grounds of teaching future philologists of oral Turkish monological statements. In particular, the basic features of the speaking process and linguistic features of Turkish oral monological statements are analyzed in the article. An attempt to create a theoretical basis for the development of teaching methods of Turkish oral monological statements for future philologists.

Analysis of the literature on psychology showed that psychological characteristics of the production of oral monological statements are orderliness, purposefulness, minuteness, arbitrariness implemented in such qualitative characteristics of monologue statements as arbitrariness, arbitrariness, intentionality and situationality. According to the functional and psychological scheme of production oral monological statements it consists of three levels such as motivational, forming and implementational.

We consider the linguistic features of Turkish oral monological statements. description, narration and thought. The monologue description of Turkish is characterized by: 1) simple compound (coordinated) sentences; 2) forms of verbs such as geniş zaman, şimdiki zaman, görülen geçmiş zaman; 3) valid method in the transmission of the reality of phenomena. The monologue narration characterized by the following linguistic features: 1) simple and complex sentences with subordinate of time; 2) grammatical structures: affix -ki; adverbial-participial form on -ır; adverbial-participial form on -arak; postposition için; construction -mak üzere; 3) aspectual-temporal forms of verbs: görülen geçmiş zaman, gelecek zaman, duyulan geçmiş zamanın hikayesi; 4) conjunctions and conjunction adverbs such as: o zaman, a construction – dan / den beri, bir gün, o gün, sabahleyin, akşamleyin, dün, birinci. The monologue thought of Turkish is characterized by: 1) complex sentences with subordinate of causes and consequences -dan dolayı; 2) subordinate structures -dik / -acak; 3) subjunctive -sa / -se.

Keywords: Turkish, monological statements, psychological characteristics of production monological statements, linguistic features of oral monological statements.

И. Киндрась канд. пед. наук, ст. препода.
Национальной академии Службы безопасности Украины, Киев, Украина

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ, ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ И ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ФИЛОЛОГОВ УСТНОЙ ТУРЕЦКОЙ МОНОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ

Статья посвящена исследованию психологических, психолингвистических и лингвистических основ обучения будущих филологов устной турецкой монологической речи. В частности, проанализировано психологическую схему порождения устной монологической речи, рассмотрены основные функции процесса говорения и лингвистические особенности устной турецкой монологической речи. Сделано попытку создать теоретическую почву для разработки методики обучения будущих филологов устной турецкой монологической речи.

Ключевые слова: турецкий язык, монологическая речь, психологические характеристики порождения монологического высказывания, лингвистические особенности устной монологической речи.

Відомості про автора

Киндрась Ірина Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри східних мов навчально-наукового центру мовної підготовки Національної академії Служби безпеки України

Контактна інформація: pogrebnyak-irina@mail.ru

Киндрась Ирина Владимировна – кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры восточных языков учебно-научного центра языковой подготовки Национальной академии Службы безопасности Украины, Украина, Киев

Контактная информация: pogrebnyak-irina@mail.ru

Kindras Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, senior lecturer in the department of Oriental languages of teaching and scientific language training center of the National Academy of Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Contact information: pogrebnyak-irina@mail.ru

УДК 364(477)(075.8)

А. Конончук, канд. пед. наук, доц., докторант
Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, Чернігів

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті обґрунтовуються теоретичні засади професійної підготовки соціальних працівників до наукових досліджень у контексті здійснення базових професійних функцій як необхідної умови підвищення рівня їх професійної компетентності. Аналізується сутність дослідницької та прогностичної функції соціального працівника у професійній діяльності. Визначаються особливості наукових досліджень у сфері соціальної роботи. Розкриваються взаємозв'язки особливостей соціальних досліджень із загальними підходами до наукових досліджень, зокрема, змістовно охарактеризовано їх задачі, функції, етапи.

Ключові слова: професійна підготовка, соціальний працівник, соціальна проблема, діагностична функція, прогностична функція, наукове дослідження, соціальне дослідження, теоретико-методологічні засади наукових досліджень у сфері соціальної роботи, особливості наукових досліджень у сфері соціальної роботи.

Постановка проблеми. В умовах інтенсивного розвитку суспільства, змін пріоритетів у соціумі, характері та формах соціальних відносин, зростає роль та значимість професійної підготовки фахівців соціальної роботи. Сьогоднішні очікування від рівня підготовки майбутніх соціальних працівників становлять не лише систему знань з певних галузей, але й вміння планувати, організовувати та здійснювати науковий пошук для ефективного вирішення соціальних проблем теоретичного і практичного характеру, здатність мислити творчо, доцільно використовувати нову наукову інформацію, що у значній мірі визначатиме їх майстерність у професійній діяльності. Це потребує

впровадження у професійну підготовку студентів не лише елементів наукових досліджень, пов'язаних з досвідом апробації окремих емпіричних методів у сфері актуальних соціальних проблем, але й теоретично обґрунтованих методологічних засад дослідження сучасної теорії і практики соціальної роботи. Досконале і усвідомлене володіння системою методів наукового пізнання, вміння знаходити причинно-наслідкові зв'язки, встановлювати тенденції, закономірності і взаємозалежності стає можливим за умови всебічного вивчення та аналізу соціальних проблем (явищ, ситуацій, обставин тощо), інноваційного розв'язання неординарних професійних завдань.

Мета дослідження. Розкрити теоретико-методологічні засади підготовки соціальних працівників до проведення наукових досліджень.

Завдання дослідження. Проаналізувати теоретико-методологічні засади підготовки соціальних працівників до проведення наукових досліджень.

Стан дослідження. Різним аспектам професійної підготовки соціальних працівників присвятили свої праці зарубіжні вчені, зокрема: Г. Вільфінг (Австрія), М. Баркер, М. Доуел, С. Шардлоу (Велика Британія), Ф. Зайбель, Д. Герінг, К.-Х. Вільгельдорф (Німеччина), Ю. Змагальський, Є. Маринович-Гетка, О. Камінський, А. Пілкова, С. Ціранська (Польща), В. Бочарова, Ю. Василькова, Ю. Галагузова, З. Гилязова, І. Зимня, Ю. Льопіна (Росія), Ч. Казетта, А. Мінакар, Дж. Раймонд, А. Кадушкін (США), І. Валліман (Швейцарія) та інші. Актуальні проблеми підготовки майбутніх соціальних працівників у вищих навчальних закладах України представлено у наукових працях українських учених: С. Архипової, О. Безпалько, І. Богданової, Р. Вайноли, П. Гусака, О. Дубасенюк, І. Звереві, А. Капської, Л. Міщик, В. Поліщук, А. Рижанової, С. Харченка, Н. Чернухи та ін.; теоретичні аспекти і специфіку практичної підготовки обґрунтовано у дослідженнях Л. Ваховського, Т. Веретенко, О. Карпенко, І. Ковчиної, Г. Лактіонової, Ж. Петрочко, В. Сидорова, І. Трубавіної, З. Фалинської, Р. Чубука та ін.; особливості підготовки до виконання певних професійних функцій висвітлені у роботах Г. Локаревої, Д. Пащенко, А. Первушиної, О. Пожидаєвої та ін., досвід професійної підготовки соціальних працівників у Європейських країнах вивчали В. Поліщук, Ю. Поліщук, Н. Горішна, О. Бартош-Пічкар, Г. Лещук, О. Пришляк та ін., але питання підготовки майбутніх соціальних працівників до здійснення наукових досліджень соціальних проблем у цих наукових доробках розкриті лише частково. Саме тому **метою** даної статті є визначення теоретико-методологічних засад професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до наукових досліджень соціальних проблем.

Виклад основних положень. Необхідною умовою професійної підготовки соціальних працівників є підвищення рівня їх професійної компетентності, у складі якої науковці (О. Безпалько, Т. Веретенко та ін.), зокрема, виокремлюють володіння методикою соціологічного дослідження та методами статистики. Зміст даного складника, на їх думку, полягає в оперуванні основними методами та техніками соціологічних досліджень, методами статистики; розумінні суспільних пріоритетів, соціальних процесів та соціальних відносин; здатності до проектування соціологічних досліджень, аналізу та інтерпретації їх результатів, використання у практичній діяльності.

Тому майбутнім фахівцям соціальної сфери важливо засвоїти теоретико-методологічні знання щодо організації та проведення наукових досліджень, діагностичних, прогностичних та моделюючих процедур соціальних проблем для здійснення базових професійних функцій, у першу чергу, дослідницької і прогностичної, з метою надання ефективної професійної допомоги різним категоріям клієнтів (ефективного здійснення професійних функцій). Підґрунтям для такого висновку також є процесуальний підхід до характеристики професійної діяльності соціального працівника (І. Лаврінченко, І. Мещанкіна, В. Сидоров), який дозволяє виокремити виконувані ним функції як частини процесу професійної взаємодії фахівця з клієнтом, адекватного парадигмі "визначення проблеми – розробка плану – реалізація намірів – оцінка результату" (за С. Шардлоу). У цій парадигмі діагностична і прогностична функції реалізу-

ються через першу, другу і четверту ланки, що доводить пріоритетність даних функцій у системі практичної соціальної роботи, а отже – і необхідність забезпечення відповідної складової професійної компетентності спеціалістів у процесі професійної підготовки.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних публікацій, присвячених сутності діагностичної функції соціального працівника, свідчить про досить широкий спектр її змістовного наповнення. Так, П. Павленок, О. Холостова та інші, стверджують, що у процесі реалізації діагностичної функції соціальний працівник "...вивчає особливості сім'ї, групи людей, особистості, ступінь і спрямованість на них мікросередовища і становить соціальний діагноз" [6, с.322; 11, с.264]. Х. Нортен і М. Сіпорін розглядають діагностичну функцію як "...диференційоване, індивідуалізоване та точне визначення проблем, людей і умов, а також їх взаємозв'язків, необхідне як нормальна основа для диференційованої допомоги" [3, с. 286]. За В.Сидоровим діагностична функція включає "...вивчення, аналіз і оцінку життєвих полів клієнтів (індивідів, сімей, груп, спільнот); особливостей і проблематику їх соціального функціонування (демографічні характеристики стадії життєвого циклу, стресові фактори, рольовий репертуар, ресурсне забезпечення, основні конфлікти тощо); ступінь вмотивованості клієнта на співпрацю із соціальним працівником, а також моніторинг процесу співпраці"[7, с. 146].

До особливостей характеристики діагностичної функції дослідники відносять: дана функція включає також і оцінку результатів, досягнутих у процесі соціальної роботи; у визначенні сутності проблеми конкретного клієнта та відповідного плану допомоги, необхідно враховувати як неповторність індивіда і його проблеми, так і технології його можливих потреб і проблем; експертна оцінка уточнюється у процесі взаємодії соціального працівника та клієнта; обсяг і характер інформації, якою має володіти соціальний працівник, щоб грамотно надати допомогу клієнту, можуть бути дуже різними, як і спосіб її здобуття, а також залежить від специфіки соціальної допомоги і теоретичної орієнтації її носія; сучасним соціальним працівникам слід враховувати, що їх клієнти самі здатні розпізнавати свою проблему, їм потрібно допомогти лише сформулювати її [2, с. 203].

Прогностична функція реалізує другу ланку парадигми "визначення проблеми – розробка плану – реалізація намірів – оцінка результату". Після експертної оцінки проблеми клієнта соціальний працівник може приступити до розробки плану вирішення цієї проблеми, що і є сутністю прогностичної функції, яку можна охарактеризувати як "... визначення мети та міри втручання соціального працівника; прогнозування; програмування, проектування процесів вирішення проблем клієнтів, надання їм необхідним соціальних послуг" [7, с. 148]. Здійснення прогностичної функції передбачає також визначення пріоритетів, оскільки проблеми клієнтів здебільшого є багатограними та вимагають від соціального працівника дій за декількома напрямками. І знову ж важливо, як підкреслює С. Шардлоу, щоб клієнти самі визначали свої пріоритети. Від соціального працівника вимагається тільки деяка допомога у складанні плану, виборі варіантів його виконання [12].

Прогностична функція у зарубіжній практиці соціальної роботи звичайно реалізується у формі контракту.

Тому поряд з навчальними дисциплінами, які допомагають майбутньому фахівцеві озброїтись конкретним інструментарієм вивчення та вирішення соціальних проблем, значне місце у підготовці кадрів соціальної сфери має займати розвиток теоретичного мислення студентів, що забезпечує системність і комплексність

бачення проблематики досліджень соціальної сфери та ефективного прогнозування їх вирішення. Вищезазначене проблемне поле дозволяє конкретизувати теоретико-методологічну підготовку через вміння і навички визначення об'єкту, предмету, мети, завдань та вибору адекватних методів дослідження соціальних процесів і явищ, з метою усунення певних недоліків у здійсненні соціальної роботи з різними категоріями клієнтів у межах своєї професійної компетентності.

У контексті вищезазначеного до теоретико-методологічних засад здійснення наукових досліджень у сфері соціальної роботи ми відносимо загальні відомості про: сутність і методи наукового пізнання об'єктивної реальності, об'єкт та предмет наукового пізнання; поняття про наукове дослідження (фундаментальне, прикладне) як основну форму здійснення наукової діяльності і розвитку науки; основні методи емпіричного та теоретичного наукового дослідження; комплексний підхід у науковому дослідженні; системність і послідовність діагностичної діяльності; структуру процесу наукового дослідження та загальну характеристику його основних етапів; єдність теорії і практики у науковому пізнанні; роль практики як основу пізнання та критерію істинності при оцінці наслідків і якості діяльності.

Проведення досліджень у сфері соціальної роботи обумовлюється потребою отримувати достовірні і об'єктивні знання про сутність соціальних процесів і явищ, які відбуваються у суспільстві, тим самим сприяючи пошуку нових шляхів вирішення актуальних соціальних проблем. Розглядаючи соціальне наукове дослідження як процес і результат наукової діяльності спрямованої на вивчення соціальних процесів та явищ на засадах сукупності узгоджених теоретико-методологічних та організаційно-технологічних процедур, слід також зазначити, що наукові дослідження, які здійснюються у сфері соціальної роботи, суттєво відрізняються між собою залежно від масштабів і складності досліджуваних соціальних проблем і явищ, термінів проведення та наявних ресурсів. Однак будь-яке із них має ґрунтуватися на точно встановлених фактах, які допускають їхню емпіричну перевірку, та спиратися на вже відомі філософські, соціологічні, педагогічні, психологічні, соціально-педагогічні теорії, і тим самим, вирішувати загальні задачі та виконувати загальні функції наукового дослідження. Р. Атаханов, В. Загвязинський, Ю. Сурмін, С. Гончаренко відзначають, що задачі дослідження мають включати в себе: розгляд і співставлення наявних у науковій літературі основних підходів і позицій науковців до розуміння проблеми, що досліджується; теоретичне обґрунтування гіпотези й задуму фундаментального або експериментального дослідження; вибір методів дослідження, адекватних меті та предмету; обґрунтування й опис сутності організаційно-технологічних процедур експериментального дослідження; кількісний аналіз отриманих емпіричних даних із застосуванням методів математичної статистики; обговорення, змістовна інтерпретація отриманих даних з метою підтвердження або спростування висунутої гіпотези; узагальнення результатів дослідження, формулювання основних висновків і практичних рекомендацій. Спрямоване на вирішення теоретичних і прикладних проблем наукове соціальне дослідження виконує такі функції: *пізнавальну*, яка полягає в отриманні нових наукових знань про соціальні, соціально-економічні, соціально-психологічні, соціально-демографічні, соціокультурні та інші явища й особливості; *соціально-діагностуючу*, що дозволяє визначити як найзагальніші соціальні проблеми, так і дає інформацію про інтереси, запити, проблеми певної соціальної групи (особистості), її ставлення та оцінку окремих соціальних проблем; *практично-*

перетворюючу, що полягає в розробці конкретних заходів впливу щодо запобігання та вирішення соціальних проблем; *управлінську*, яка здійснює управління станом чи процесом функціонування об'єкту дослідження (наприклад, управління процесом адаптації молодих працівників до умов професійної діяльності, студентів до навчальної діяльності); *прогностичну* – дослідження повинно мати на меті не тільки описання, ґрунтовний аналіз соціальної проблеми чи вдосконалення певного об'єкту, але й побудову моделі його розв'язання або подальшого розвитку; *світоглядну* – результати досліджень у соціальній сфері, набуваючи поширення в суспільстві, можуть впливати на вкорінення в масовій свідомості загальнолюдських цінностей та ідеалів, виховання молодого покоління в дусі гуманізму, патріотизму, толерантності, формування нового світогляду всіх членів суспільства.

Характерними особливостями соціального дослідження є його комплексність, оскільки в дослідницькій практиці широко застосовуються методи та результати соціологічних, педагогічних, психологічних, медичних, статистичних та інших видів досліджень; цілеспрямованість, взаємозв'язок усіх елементів, процедур і технологій; суб'єкт-суб'єктний характер [2, с.42].

Наукові дослідження, які здійснюються у сфері соціальної роботи проходять кілька взаємопов'язаних етапів: *етап підготовки*, який охоплює широке коло теоретичних та емпіричних питань, пов'язаних з вибором методологічних орієнтирів, методичної платформи дослідження (уточнюються методи збору та аналізу інформації, формується макет вибірки), визначенням мети й завдань дослідження, його об'єкту та предмету, що знаходить конкретизацію в програмі дослідження. На підготовчому етапі здійснюється розробка, випробування (пілотаж) і тиражування інструментарію (анкет, бланків інтерв'ю, карток спостереження тощо), складається план дослідження з визначенням кола обов'язків виконавців; *польовий етап* передбачає отримання первинної інформації, яка фіксується за допомогою відповідного інструментарію: анкет, бланків інтерв'ю та контент-аналізу, карток спостереження й ін.; *етап опрацювання та аналізу отриманої інформації* полягає в її систематизації та класифікації (упорядкуванні за певними критеріями), у встановленні, вимірюванні інтенсивності та направленості зв'язків між досліджуваними ознаками за допомогою методів прикладної статистики, якісного аналізу тощо. Отримані на попередньому етапі та згруповані за конкретними ознаками дані підлягають інтерпретації відповідно до завдань дослідження і висунутих гіпотез; *аналітичний етап* передбачає аналіз отриманої інформації, її узагальнення, теоретизування, описання й пояснення фактів, визначення тенденцій і закономірностей, виділення кореляційних і причинно-наслідкових зв'язків; *практичний етап* передбачає розроблення технологій і практичних рекомендацій. Зміст наданих рекомендацій може відображуватись у конкретних програмах, наказах, планах дій, заходах соціального спрямування [2, с.43]. Наприклад, за результатами дослідження соціальних проблем людей похилого віку Чернігівської області може бути розроблена комплексна програма їх вирішення.

Програма дослідження регламентує всі етапи і стадії дослідження (етап підготовки, організації, проведення), змістовно визначаючи його рівень і якість. Вона виконує функції теоретико-методологічного й методичного обґрунтування дослідження, спрямовує дослідницькі зусилля соціального працівника на досягнення мети та вирішення завдань дослідження, координації діяльності з фахівцями інших сфер на всіх етапах роботи.

Висновки. Таким чином, засвоєння теоретико-методологічних засад проведення наукових досліджень

сприяє осмисленню і формуванню у майбутніх фахівців соціальної сфери методологічної позиції, розумінню теоретичних положень щодо всебічного і об'єктивного аналізу соціальних процесів і явищ для ефективного професійного вирішення на практиці актуальних соціальних проблем. Тому підготовка фахівців у галузі соціальної роботи до проведення наукових досліджень повинна спиратися на теоретико-методологічне підґрунтя з урахуванням особливостей соціальних досліджень. Шляхи систематизації методологічних позицій, аналізу і професійного вирішення на практиці соціальних проблем у контексті осмислення і формування власної позиції щодо розуміння теоретичних положень у процесі професійної підготовки соціальних працівників вимагають подальшого дослідження.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С.У.Гончаренко – Київ-Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2010. – 308 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І.Д.Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. – с.42-44.
3. Энциклопедия социальной работы: в 3 т.: пер. с англ. / Отв. ред. В.В. Негодин. – М.: Центр общечеловеческих ценностей. – 1994. – т. 3. – 498 с.
4. Загвязинский В., Атаханов Р. Методология и методы психолого-педагогического исследования: учеб. пособие. / В.Загвязинский. Р.Атаханов.– М.: Академия, 2003.– 273 с.
5. Методология і методи соціально-педагогічних досліджень (в першоджерелах, лекціях та практичних завданнях): навч. посіб. / С.О.Борисюк, А.І.Конончук, Н.І.Яковець, Ю.М.Щербина. – Ніжин: Ред.-видавничий відділ НДПУ ім. М.Гоголя, 2002. – 287 с.
6. Основы социальной работы: учебник / Отв. ред. П.Д. Павленок. – М.: Инфра. – 1998. – 368 с.
7. Сидоров В.Н. Деятельность социального работника: ролевой подход / В.Н. Сидоров. – Винница: "Глобус – экспресс". – 2006. – 480 с.
8. Соціальна робота в Україні / за заг. ред.. І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури. – 2004. – 256 с.
9. Соціальна робота: підручник / За ред.. Н.Г. Ничкало. – Тернопіль: ВАТ "ТБК Збруч". – 2010. – 330 с.

10. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: підручник для науковця. / Ю.П.Сурмін.– К.: Навчально-методичний центр "Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні", 2006.– 302 с.
11. Теория социальной работы: учебник / Под. ред.. Е.И. Холостовой. – М.: Юрист. – 1997. – 334 с.
12. Шардлоу С. Навыки социальной работы. – Амстердам. – Киев. – 1996. –190 с.

References

1. Honcharenko S.U. Pedagogichni doslidzhennya: metodolohichni porady molodym naukovtsyam / S.U.Honcharenko – Kyiv-Vinnitsya: TOV firma "Planer", 2010. – 308 s.
2. Entsiklopediya dlya fakhivtsiv sotsialnoyi sfery / Za zah. red. prof. I.D.Zvyeryevoyi. – Kyiv, Simferopol: Universum, 2012. – s.42-44.
3. Entsiklopedyya sotsya'noy raboty: v 3 t.: per. s anhl. / Otv. red. V.V. Nehodyn. – M.: Tsentr obshchechelovecheskykh tsennostey. – 1994. – t. 3. – 498 s.
4. Zahvazyynskyy V., Atakhanov R. Metodolohyya u metody psykholohopedahohyeheskoho yssledovanyya: ucheb. posobyе./ V. Zahvazyynskyy, R. Atakhanov.– M.: Akademyya, 2003.– 273 s.
5. Metodolohiya i metody sotsialno-pedahohichnykh doslidzen (v pershodzhelakh, lektsiyakh ta prakt.zavdanniyakh): navch.posib. / S.O.Borysyuk, A.I.Kononchuk, N.I.Yakovets, YU.M.Shcherbyna. – Nizhyn: Red.-vydavnychyy viddil NDPU im. M.Hoholya, 2002. – 287 s.
6. Osnovy sotsyalnoy raboty: uchebnyk / Otv. red. P.D. Pavlenok. – M.: Ynfra. – 1998. – 368 s.
7. Sydorov V.N. Deyatelnost sotsyalnoho rabotnyka: rolevoy podkhod / V.N. Sydorov. – Vynnytsya: "Hlobus – ekspress". – 2006. – 480 s.
8. Sotsialna robota v Ukraini / za zah. red.. I.D. Zvyeryevoyi, H.M. Laktionovyi. – K.: Tsentr navchalnoyi literatury. – 2004. – 256 s.
9. Sotsialna robota: pidruchnyk / Za red.. N.H. Nychkalo. – Ternopil: VAT "TVK Zbruch". – 2010. – 330 s.
10. Surmin YU.P. Maysternya vchenoho: pidruchnyk dlya naukovtsya. / YU.P.Surmin.– K.: Navchalno-metodychnyy tsentr "Konsortsiy z udosko nalennya menedzhment-osvity v Ukraini", 2006.– 302 s.
11. Teoryya sotsyalnoy raboty: uchenyk / Pod. red.. E.Y. Kholostovoy. – M.: Yuryst. – 1997. – 334 s.
12. Shardlou S. Navyky sotsyalnoy raboty. – Amsterdam. – Kyev. – 1996. –190 s.

Надійшла до редколегії 10.10.16

A. Kononchuk, PhD, Associate Professor, doctoral student

Social Work Department at Taras Shevchenko National Pedagogical University of Chernigiv, Kyiv, Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR SOCIAL WORKERS TO PROMOTE SCIENTIFIC RESEARCH

Article grounded theoretical background training of social workers in research in the context of basic professional functions as a prerequisite for raising their professional competence. These author includes general information on: the nature and methods of scientific knowledge of objective reality, the object and the subject of scientific knowledge; concept of scientific research (fundamental and applied) as the main form of exercise science and scientific development; basic methods of empirical and theoretical research; integrated approach to scientific research; systematic and consistent diagnostic activities; the structure of the process of scientific research and general description of its main stages; unity of theory and practice in scientific knowledge; the role of practice as the basis of knowledge and truth criterion in assessing the consequences of money.

Analyzed the nature of research and prognostic functions of social workers in professional activities. Identify features of research in the field of social work, namely complexity; purposefulness; interrelation of all elements, processes and technologies; subjective-subjective nature; complexity and scale of social problems; available resources; the timing of. Relationships revealed features of social studies of general approaches to research, including content described their tasks, functions and stages.

Keywords: vocational training, social worker, social problem, a diagnostic function, predictive function, scientific research, social studies, theoretical and methodological bases of research in the field of social work, especially research in the field of social work.

A. Конончук, канд. пед. наук, доц., докторант

Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, Київ, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОДГОТОВКИ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ К ПРОВЕДЕНИЮ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

В статье обосновываются теоретические основы профессиональной подготовки социальных работников к научным исследованиям в контексте осуществления базовых профессиональных функций как необходимого условия повышения уровня их профессиональной компетентности. Анализируется сущность исследовательской и прогностической функции социального работника в профессиональной деятельности. Определяются особенности научных исследований в области социальной работы. Раскрываются взаимосвязи особенностей социальных исследований с общими подходами к научным исследованиям, в частности, содержательно охарактеризованы их задачи, функции, этапы.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, социальный работник, социальная проблема, диагностическая функция, прогностическая функция, научное исследование, социальное исследование, теоретико-методологические основы научных исследований в области социальной работы, особенности научных исследований в области социальной работы.

Відомості про автора

Конончук Антоніна Іванівна – Україна, Київ; кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри соціальної роботи Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.

Контактна інформація: Antonina_Kononchuk@mail.ru

Конончук Антонина Ивановна – Україна, Київ; кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри соціальної роботи Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.

Контактная информация: Antonina_Kononchuk@mail.ru

Kononchuk Antonina – Ukraine, Kyiv; PhD (Pedagogical Sciences), Associate Professor, doctoral student of Social Work Department at Taras Shevchenko National Pedagogical University of Chernigiv.

Contact information: Antonina_Kononchuk@mail.ru